

og Interesse studeret det Spørgsmaal, der her foreligger til Behandling. Men han er endnu ikke i Stand til at se Resultatet af dette Arbejde i Form af et Forslag, som han kan forelægge for dette høje Ting, ja han stiller os endog kun i Udsigt, at han fremdeles med Flid og Interesse — men muligvis med en tilsvarende Langsomhed — i Fremtiden vil arbejde paa dette Emne. Han antydede ikke i mindste Maade, at han i denne Rigsdags-samling, som maaske varer nogle Maaneder endnu, og heller ikke i næste Rigsdagssamling kan forelægge et Lovforslag angaaende denne Sag. Maaske har jeg dog misforstaaet den højtærede Justitsminister; den højtærede Justitsminister er maaske efter halvsyvende Aars flittigt Studium og Arbejde i Stand til nogenlunde bestemt at forudsige, naar Resultatet af dette Arbejde kommer til at foreligge for dette høje Ting i Form af et Lovforslag, og jeg skal derfor tillade mig udtrykkelig at spørge den højtærede Justitsminister: Kan den højtærede Justitsminister love os, at vi i indeværende Rigsdagssamling eller i alle Tilfælde i Løbet af den kommende Rigsdagssamling her paa Tingets Bord kunne se et Forslag fra den højtærede Justitsminister til Løsning af dette Emne eller i alt Fald den Del af Emnet, som interesserer den højtærede Justitsminister, og som han mener kan og bør løses ad Lovgivningsvejen, nemlig Spørgsmaalet om Lens, Stamhuses og Fideikommissers Overgang til fri Ejendom?

Det er meget rigtigt, hvad den højtærede Justitsminister har sagt, at Emnet ikke er saa ganske lige til, men i Løbet af halvsyvende Aar maa en dygtig Mand, som har hele det administrative Apparat i Justitsministeriet til sin Raadighed, vel kunne finde ud af mangt og meget, og der har været Folk i tidligere Tid, som havde Energi og Mod nok til at forelægge Rigsdagen Forslag angaaende dette Emne. Der har baade ved privat Initiativ og ved Regeringsforanstaltning været forelagt Rigsdagen Forslag angaaende Lens og Stamhuses Overgang til fri Ejendom, og det mere end een Gang. Jeg har hele Materialet desangaaende liggende for mig her og kunde, hvis Tiden tillod mig det, meget godt udvikle det. (Afbrydelse af Birck). Det ærede Medlem kan se, at her ligger det.

Det er sandt, at der maa sondres imellem Len og Stamhuse, og at Stamhuse i højere Grad end Len ere privat Ejendom. Lenene ere det paa ingen Maade,

Len ere enten oprettede ifølge særligt Privilegium eller undertiden endog skænkede de vedkommende Lensbesiddere og deres Slægt af Staten og paa saadanne Vilkaar, at Lenet, naar den successionsberettigede Slægt uddør, skal falde tilbage til Staten. Det er altsaa en Besiddelsesret ikke for den enkelte Person, men for de efter hinanden følgende Personer, saa længe vedkommende Slægt lever. Undertiden er denne Ret begrænset til, at det kun er, saa længe Mand følger efter Mand i den paagældende Slægt. Undertiden gælder det dog ogsaa, at Kvinde efter Kvinde er successionsberettiget i Lenene. Men for dem alle gælder, at de skulle falde tilbage til Staten, naar vedkommende Slægt uddør. Det er derfor klart, og det har Lovgivningsmagten ogsaa for dette Tings Vedkommende erkendt i tidligere Tider, at Staten har — jeg ved ikke rigtig, hvordan jeg skal udtrykke det — en Medejendomsret eller Andelsret, i ethvert Tilfælde en Ret, som den kan gøre gældende, naar Lenene skulle ophøre at være den Institution, de nu ere. Det gælder efter min Mening om, at denne Ret bliver gjort fuldt ud gældende, naar Lenene skulle ophøre at være i Besiddelse hos den nuværende lensberettigede Slægt paa den Maade, hvorpaa de nu ere det.

Der er ogsaa Hensyn at tage til Fæsterne, ganske vist. Men det er for øvrigt ejendommeligt, at i tidligere Tid blev det af en Mand, som hed Alberti, gjort gældende i dette Ting, at man burde ikke uden videre ophæve Lens og Stamhuses Baand, fordi man derved let vilde kunne lægge Hindringer i Vejen for Fæstes Overgang til fri Ejendom. Det har nu vist sig, at denne Betragtning ikke holdt Stik. Den var sikkert udsprungen af den oprigtigste Lyst til at hjælpe Fæsterne og af den største Interesse for disses Anliggender. Men nu se vi, efter at Tiden er forløben, at omtrent alt det Fæste, som er tilbage, findes paa Len, Stamhuse og Fideikommissgodser. I det hele have de Godser, som have været under fri Ejendom, i langt højere Grad afhændet Fæstegods end Fideikommissgodserne, Lenene og Stamhusene, og derfor maa ogsaa Fæstespørgsmaalet tages op tilligemed Spørgsmaalet om Lens, Stamhuses og Fideikommissgodsernes Overgang til fri Ejendom. Det glæder mig, at den højtærede Justitsminister har udtalt sig paa en Maade, som forbinder ham til at søge en Løsning af dette Spørgsmaal og endda søge den i en meget nær Fremtid, thi det kan efter min